

középület szakavatott építője így nyilatkozott:

— Végtelen öröm fogott el akkor, amikor a kultuszminiszter nyilatkozatát olvastam. Nagy szükség van Magyarországon a második műegyetemre és hogy azt éppen *Szegeden* állítják föl, az nagy diadala a szegedi egyetemért folytatott küzdelemnek. A műszaki tudományokra nem nagy súlyt fektettek Magyarországon, mert itt a legtöbb ember hivatalnoknak vagy gazdának neveli a fiát. Nálunk sok az ügyvéd, sok a hivatalnok, de *kevés a műszaki ember*. Ilyeneket kell nevelni és akkor nem történnek meg olyan dolgok, amelyekből csak példának említem föl a kissármási földgáz pusztulását, ahol naponta százvezrek pusztulnak el a levegőben. Nagy baj az is, hogy a minisztériumokban és a magasabb hivatalokban a műszaki emberek a jogászoknak vannak alárendelve s igazán itt van az ideje annak, hogy a magyar műszaki kar magának nagyobb tekintélyt szerezzen és a vezető helyeken az őt megillető pozícióhoz jusson. Ez elérhető lesz akkor, ha több lesz a műszaki ember. Én azt hiszem, hogy *a szegedi műegyetemnek legalább ezer hallgatója lesz és bizonyos az is, hogy a Balkánról is sokan fogják fölkeresni a főiskolát.*

(Magyar Ede)

műépítész, a mindenütt elismert szegedi tervező ezeket mondotta:

— Bár a mostani új budapesti műegyetem az ország tíz évi szükségletét kielégíti, *szükséges és kívánatos a szegedi műegyetem felállítása*. Németországban azért olyan fejlett, hatalmas az ipar, mert az ország különböző helyein, mintegy tíz városban van műegyetem, amely a művészi ipar központjává teszi a városát. A tudomány egyetem azonnal hasznót hajtana a városnak, de nem abban az irányban, amelyre Szegednek szüksége van. Értem ez alatt az iparfejlesztést. Ha itt állítanák föl a műegyetemet, akkor Szeged ipara hatalmas lökessel emelkednék és Szegedet a főiskola annyival vinné előbbre, a mennyivel azt a város fekvése, helyzete megkívánja. A tudomány egyetemnek használ azonnal, a műegyetemét csak pár év múlva éreznénk meg, de *ez a haszon sokkal jelentősebb és nagyobb lenne.*

(Tóbiás László.)

az ismert szegedi műépítész nyilatkozata így hangzik:

— A gimnázium és a tudomány egyetem favorizálása a reáliskolák és a műegyetem hátrányára oly állapotot teremtett, hogy az *államnak mesterséges eszközökről* kell gondoskodnia, hogy a visszás állapotok eltűnjenek. Ez irányu intézkedés, hogy a jogászok tanulmányi ideje rendkívül meghosszabbítódik, míg másrészt a budapesti új műegyetem után a másodiknak Szegeden való felállítása *a produktív pályára készülő helyzetét megkönnyíti*. Szeged népes középiskoláival az új műegyetem részére kellő számú hallgatókat szerez és így megvalósulása elsősorban országos érdek.

(Ottovay István)

műépítész, a szép és jelentős sikereket fölmutató Ottovay és Winkler cég tagja:

— Az anyagi hasznót tekintve — én azt hiszem — *a műegyetem ér annyit a városnak, mint a tudomány egyetem*. A műegyetem hallgatói kénytelenek a városban tartózkodni nem úgy, mint az egyetemnek legtöbb jogász hallgatója, akik csak beiratkoznak és mivel nem kapnak itt állást, szétoszlanak az egész országban. A műegyetem tanárai kiválóbb műszaki tekintélyek lesznek, akik mindenesetre egy bizonyos műszaki és azzal járó ipari szellemet fognak megteremteni, amivel az iparnak és főként a gyáriparnak fejlődését érjük el. *A műegyetem felépítése nem is kerül annyi pénzébe a városnak,*

mint az egyetemé, amennyiben a mérnöki és építészeti laboratóriumok felszerelése nem nagy költséget igényelnek. Több kiadást okoznának a gépészmérnöki és vegyészeti laboratóriumok és műhelyek, de ezeket könnyen össze lehet kapcsolni a felsőipariskolával, amely ebben az irányban a legtudományosabb és legmodernebb alapon van felszerelve.

— *A szegedi műegyetem nagy forgalomra számíthat* azért, mert itt az élet olcsóbb, mint a fővárosban, az élet kevesebbe kerül a hallgatóknak, aki ezért szívesebben jön ide. Németországban nem a berlini műegyetem a legelismertebb, hanem a kisebb vidéki városok műegyetemei a hiresebbek és ennek az az oka, hogy vidéken a tanárok és hallgatók között intenzívebb az érintkezés és a kapcsolat, valóságos barátkozás fejlődik ki közöttük és így a műszaki tudományok művelése is intenzívebb és nagyobb.

A Pick és Tóbiás-cégnek, amely több díszes palotát és középületet épít, tagjai közül

(Pick Mór) és

mérnök ezeket mondotta:

— Szeged csak tudomány egyetemét kért és *rendkívüli sikert jelentene, ha helyette műegyetemet kapna*. Ugy gyakorlati mint tudományos szempontból elvitázhatatlan a műegyetem rendkívüli jelentősége. *Az országnak elsősorban technikusra és nem jogaisra van szüksége*. A modern műegyetem felállítási költsége laboratóriumai, gyűjteményei miatt majd kétszer akkora, mint az ugyanolyan keretű tudomány egyetemé. E miatt alig hiszem, hogy tíz év előtt a teljes műegyetem felállítása valóra váljon. A József-műegyetem rektorai két évtizeden át panaszkodtak megnyitó beszédekben a műegyetem kicsinyisége miatt. Három kávéház feletti helyiségben helyeztek el rajztermeket és az új műegyetem felállítása késett. Végre elkészült a lágymányosi műegyetem, mintegy *tizenkét millió költséggel*, anélkül, hogy új, égetően szükséges szakosztályokat állítottak volna fel. Ezért azt hiszem, hogy a 2-ik műegyetem nem a budapesti mintájára fog készülni, hanem csak egyes szakosztályt fog létesülni a német „Technikumnak” mintájára.

— Nagy jelentőség ülenne, ha elsősorban kulturmérnöki szakosztályt állítanának fel kapcsolatban mezőgazdasági főiskolával. Csodálatos, hogy Magyarország, mint elsősorban mezőgazdasági állam speciális talajjavító, csatornázó, öntöző stb. tudományokban képzett mérnököket nem nevel. Erre lenne legeslegelső sorban szükség, e tekintetben Szeged a fejlettebb gyáriparral bíró Pozsonnyal, Temesvárral szemben előnyben áll. Szeged a nagy földesur elsősorban látna ennek gyakorlati hasznát. A többi szakosztály fokozatos felállítása szükségképp be fog következni, csak a kezdet legyen meg.

Daruváry betegsége. Daruváry Géza a kabinetiroda főnöke egy hónapi tartózkodásra Egyiptomba utazott, ahol betegsége jobbra fordulását várja. Daruváry állapotát igen válságosnak tartják, s attól tartanak, hogy rövid időn belül súlyos fordulat állhat be.

Állami főtitkárviselők dícsérete. A hivatalos lap holnapi száma a következő királyi leiratot közli: Személyem körüli magyar miniszterelnököm előterjesztésére megengedem, hogy Papp Elek és Jeszenszky János miniszteri tanácsosoknak buzgó szolgálatuk teljesítéséért teljes megelégedésem tudtul adassék. I. Ferenc József s. k., Zichy János gróf s. k.

Leleplezések a színház és a színügyi bizottság körül.

(Saját tudósítónktól.) Nevekkal fogunk előhozakodni, tényeket írunk meg. Az itt következő dologról természetesen nekünk is lesz véleményünk, amit nem titkolhatunk el. A színház körül különös jelenségek járnak vitustáncukat hónapok óta. Sok meglepő esemény kikészítésének boszorkánykonyhájába nem tudunk bepillantani, a véletlen most kezünkre játszott, és mi a nyilvánosság kezére játsziuk, amit a véletlen a mi kezünkre játszott. Nem akarunk vádolni senkit, de úgy hisszük, hogy az itt következőket nem lehet elsikkasztani a nyilvánosság előtt. Tisztázni kell az eseményeket, az embereket a szenvedélyes viták legkisebb felidézése vagy elfajulása nélkül, és ebből a célból bárkinek legnagyobb készséggel bocsájtjuk rendelkezésére hasábjainkat. Az eset a következő:

Körülbelül két-három héttel ez előtt a „Színházi Ujság” mozgalmat indított, amelynek célja az volt, hogy a legközelebbi operett premiérek egyikén ünneplésben részesítse a közönség a társulat szubrett-prima-donnáját, Déry Rózsit. Nem tudni, hogy Szmollényi Nándor színügyi bizottsági tag (ez itt nagyon fontos!) mikor indított mozgalmat Almássy Endre és Harsányi Margit ünnepeltetése érdekében, de a múlt hónap utolsó napjainál alig hamarabb. A „Színházi Ujság” november 16-ra tervezte Déry ünnepeltetését, míg Szmollényi 12-re az Almássy és Harsányi-féle ovációt.

Ez eddig csak kevés volna, de már eddig sincsen minden rendjén. Nem tudjuk megéneketni és méltányolni ezeket a korai ünnepeltetéseket és különösnek tartjuk, amikor ilyen ovációk rendezésének a központjában egyik színügyi bizottsági tag áll. Különösen nem tudjuk ezt megérteni ma, amikor az új társulattal szemben a rezerváltság álláspontján kellene maradnia — már a forma kedvéért is — minden színügyi bizottsági tagnak addig, amíg az új rezsim fölött állásából kifolyólag el nem mondja bírálatát a színügyi bizottság ülésén. Hogyan bizhat meg bárki is a színügyi bizottsági tagok ítéletmondásában, ha az igazgatónak ennyire nyilvánvalóan előlegezi a bizalmat.

De az ovációkra való készülődésnek pikáns folytatása is van. Kedden este jutottunk a birtokába a „Nagy diákok” premiérjén. Együtt jöttek a színház előcsarnokába Lugosi Döme dr és Müller Károly fiatal szegedi borkereskedő. Jön Szmollényi Nándor, parodont mond, karon fogja Lugosi Dömét és balfelé elcsúsz vele. És amint néhány lépéssel odébb megálltak, egy párbeszédüket sikerült ellesnünk. Szmollényi kezdi:

— Miért nem keresett föl délután. A színházban is vártam.

— Nem értem rá, a színházban pedig Müllerrel voltam együtt.

— Hát mi lesz az ováció kérdésével?

— *Nem megyek bele*, mert a Déry Rózsai ovációja annyira előrehaladt és annyinak az óhaját teljesítjük, hogy ettől vissza nem léphetek. Különben is 16-án lesz ez az ováció.

— *Ennek nem szabad megtörténnie*, mert nem sikerül akkor a mienk, 12-én.

Ezután *suttogó beszéd* következett, majd rövidesen Szmollényi indulatos hangja hallatszott:

— *Akkor a Déry Rózsai-féle mozgalmat Almássy és színházellenesnek fogom a színügyi bizottság előtt bélyegezni.*

Lugosi ezt felelte:

— *Tegyen, amit akar. Ilyen érvekkel rám nem hat.*

Mire Lugosi sarkon fordult és Szmollényit otthagya.

Ennyit mond a krónikás. Most következőnek szépen rendjében a mi kérdéseink.

1. Helyesnek találja-e azt Szmollényi Nán-